

Príklady s tematikou štúdia jadrovej štruktúry

Základné modely jadier

1. Ak je exc. energia 2+ stavu 91.4 keV aká bude energia ďalších troch rotačných stavov (4+, 6+, 8+)?
2. Nájdite vzťah medzi elektrickým kvadrupólovým momentom vzбудeného 2+ stavu (prvý rotačný stav na základnom stave) a intrinšickým kvadrupólovým momentom jadra v prípade natiahnutých (prolate) jadier? Vo všeobecnosti $Q = \frac{3K^2 - J(J+1)}{(J+1)(2J+3)} Q_0$
3. V oblasti jadier s $A = 150 - 170$ je skupina jadier, ktorá má kvadrupólový moment pri excitácii 2+ stavu (v rámci rotačného pásu na základnom stave) $Q = -2$ b. Odhadnite deformáciu takého jadra.
4. Vysvetlite podobu asymetrického člena v Bethe-Weizsäckerovom vzťahu.
5. Môžeme mať pre izobary s nepárnym počtom nukleónov viacero stabilných izotopov? Svoje tvrdenie dokážte.
6. Aký typ excitácii prichádza v úvahu pri exc. energiách do 600 keV pre ^{208}Pb , ^{238}U a pre ^{235}U ?

Vrstvový model

1. Aké sú možné spiny a parity pre základný stav nasledujúcich nepárno-párnych jadier?
  - a. ^7_3Li
  - b. $^{11}_5\text{B}$
  - c. $^{31}_{15}\text{P}$
  - d. $^{209}_{83}\text{Bi}$
  - e. $^{51}_{23}\text{V}$
2. Aké sú možné spiny a parity pre základný stav nasledujúcich nepárno-nepárnych jadier?
  - a. $^{14}_7\text{N}$
  - b. $^{58}_{29}\text{Cu}$
  - c. $^{38}_{17}\text{Cl}$
  - d. $^{26}_{13}\text{Al}$
  - e. $^{56}_{27}\text{Co}$
3. Jadrá ^9_4Be a ^9_5B majú v základnom stave nespárovaný nukleón na hladine $1p_{3/2}$. Aké sú možné spiny a parity pre základný stav jadra $^{10}_5\text{B}$?
4. Skúste predpovedať pre jadro $^{17}_8\text{O}$ spin a paritu pre základný stav jadra a prvé dva vzбудené stavy. Svoju predpoveď aj zdôvodnite

Alfa rozpad

1. Porovnajzte celkovú potenciálovú bariéru pre alfa rozpad ^{238}U vedúci na finálny stav so spinom a paritou a) 0+ b) 2+
2. V rozpade $^{228}_{90}\text{Th} \rightarrow ^{224}_{88}\text{Ra} + \alpha$ sa emitujú častice s energiou 5.423 MeV. Vypočítajte rozdiel hmotnostných úbytkov materského a dcérskeho izotopu.
3. V rozpade izotopy $^{194}_{86}\text{Rn} \rightarrow ^{190}_{84}\text{Po} + \alpha$ sa emitujú častice s energiou 7.70 MeV. Hmotnostný úbytok izotopu ^{190}Po je -5.315 MeV. Vypočítajte hmotnostný úbytok izotopu ^{194}Rn .

4. Izotop ^{214}Po sa rozpadáva alfa rozpadom na izotop ^{210}Pb . Kinetická energia emitovaných alfa častíc je 7.386 MeV. Hmotnostný úbytok izotopu ^{210}Pb je $\Delta M = -14.73 \text{ MeV}$. Aká je hmotnosť izotopu ^{214}Po ?
5. Vypočítajte celkovú bariéru pre protónovú emisiu a alfa rozpad izotopu ^{160}Re ($Z = 75$) za predpoklady zmeny uhlového momentu hybnosti o 1
6. Odhadnite kinetickú energiu alfa častice emitovanej pri rozpade izotopu ^{238}U na druhý vzбудený stav v dcérskom jadre. Energia vzbudeneho stavu je 163 keV. Hmotnostný úbytok pre ^{238}U je 47.3 MeV a pre ^{234}Th je 40.6 MeV
7. Alfa rozpad izotopu ^{251}Cf na základnú hladinu dcérskeho izotopu ^{247}Cm má energiu 6076 keV a relatívnu intenzitu 2.7%. Vetviaci pomer pre alfa rozpad ^{251}Cf je 100% a polčas rozpadu 898 rokov. Teoretický parciálny polčas je 7.43 rokov. Vypočítajte:
  - a. Q hodnotu rozpadu
  - b. Faktor potlačenia alfa rozpadu

Beta premena

1. Vypočítajte Q hodnotu pre beta premenu:
  - a. $^{23}_{10}\text{Ne} \rightarrow ^{23}_{11}\text{Na}$ $\Delta M(^{23}_{10}\text{Ne}) = -5.154$ $\Delta M(^{23}_{10}\text{Ne}) = -9.529$
  - b. $^{82}_{38}\text{Sr} \rightarrow ^{82}_{37}\text{Rb}$ $\Delta M(^{82}_{38}\text{Sr}) = -76.009$ $\Delta M(^{82}_{37}\text{Rb}) = -76.188$
2. Izotop ^{232}Np má spin a paritu základného stavu 4+. Polčas rozpadu je 14,7 minúty. Rozpadáva sa beta premenou na izotop ^{232}U s vetviacim pomerom $b_{\beta} \approx 100\%$. Väčšina rozpadov ($i_{\text{rel}} = 90\%$) ide na vzбудenú hladinu ($v^{232}\text{U}$) s exc. energiou 1194 keV. Odhadnite, aký spin a paritu môže mať táto hladina v izotope ^{232}U ?
3. Odhadnutie charakteru prechodu $^{87}\text{Rb} \rightarrow ^{87}\text{Sr}$. Využite $Q_{\beta^-} = 283.3 \text{ keV}$ a $T_{1/2} = 4.75 \times 10^{10}$ rokov. Vetviaci pomer pre tento β prechod aj jeho relatívnu intenzitu na základný stav ^{87}Sr predpokladajte 100%
4. Izotop ^{246}Bk má polčas rozpadu je 1,8 dní. Rozpadáva sa β premenou na izotop ^{246}Cm s vetviacim pomerom $b_{\beta} \approx 100\%$. Približne 10% β premien ide na prvú hladinu rotačného pásu ($v^{246}\text{Cm}$) na základnom stave so spinom a paritou 2+ a s exc. energiou 42 keV. Odhadnite, aký spin a paritu môže mať základný stav v izotope ^{246}Bk ?
5. Určite typ beta premeny prenasledujúce prípady:
  - a. $^{17}\text{N} \rightarrow ^{17}\text{O}$ ($1/2^- \rightarrow 5/2^+$)
  - b. $^{22}\text{Na} \rightarrow ^{22}\text{Ne}$ ($3^+ \rightarrow 0^+$)
  - c. $^{87}\text{Rb} \rightarrow ^{87}\text{Sr}$ ($3/2^- \rightarrow 9/2^+$)
6. Pri rozpade $^{26}_{13}\text{Al} \rightarrow ^{26}_{12}\text{Mg}^*$ prebieha beta premena na vzбудené hladiny v dcérskom jadre s vetviacim pomerom pre beta premenu 100%. S relatívnou intenzitou $i_{\text{rel}} = 97.3\%$ sa obsadzujú v jadre ^{26}Mg vzбудená hladina s excitačnou energiou 1.8 MeV. Rozdiel hmotnostných úbytkov oboch izotopov je 4 MeV. Doba polpremeny je $T_{1/2} = 7.4 \times 10^5$ rokov = 2.33×10^{13} sekúnd. Poznámka: Pre zjednodušenie postačuje brať rádové odhady vo výpočte. Napr. relatívnu intenzitu prechodu 100%, dobu polpremeny 1013 sekúnd a pod
  - a. Určite typ beta premeny (β^- , β^+/EC) tieto izotopy.
  - b. Určite či ide o povolený príp. zakázaný prechod.
  - c. Odhadnite zmenu spinu a parity pri tejto beta premene.
7. Aké spiny môže mať po beta premene stav obsadzovaný v dcérskom jadre, keď:
  - a. ide o prvú zakázanú beta premenu a materské jadro má spin a paritu 2-

- b. ide o povolený čistý Gamow-Tellerov (nie miešaný s Fermiho prechodom) prechod a materské jadro má spin a paritu 2-
  - c. ide o čistý fermiho prechod (nie miešaný s Gamow-Tellerovým prechodom) a materské jadro má spin a paritu 2-
  - d. ide o povolený beta prechod a materské jadro má spin a paritu 3-
8. Odvodte Q hodnotu pre záchyt pozitronu atómovým jadrom. Vypočítajte hmotnostný úbytok vytvoreného jadra, ak je Q hodnotu pre záchyt pozitronu izotopom ${}_{11}^{24}\text{Na}$ 6.537 MeV a hmotnostný úbytok ${}^{24}\text{Na}$ je -8.418 MeV.

Emisia gama

1. Máme E1 a E2 prechod s $E_\gamma = 1$ MeV pre jadro s $A = 100$. Aké sú pomery pravdepodobnosti prechodu?
2. Hladina deexcitujúca sa M2 gama prechodom s energiou 1 MeV v izotope so 100 nukleónmi má typickú dobu života približne 1.5 ns. Aká je približne doba hladiny v tomto izotope ak je energia de-excitácie 500 keV?
3. Predpokladajme deexcitáciu jadra s 250 nukleónmi zo vzbudenej hladiny $9/2^-$ [734] s energiou 170 keV na základný stav s konfiguráciou $5/2^+$ [622]. Aký bude polčas rozpadu pre tento prechod?
4. Odhadnite rádový rozdiel v polčasoch rozpadu pre 100 keV prechod v izotope ${}^{212}\text{Bi}$ v prípade E1 a M2 charakteru.
5. Odhadnite dobu života vzbudeného 16^+ stavu s $K=16$, rozpadajúceho sa M2 prechodom s energiou 13 keV na 14^- stav a E3 prechodom s 310 keV na 13^- stav (oba stavy sú s $K=8$).
6. V experimente sa zaregistruje 10000 alfa rozpadov obsadzujúcich vzbudenú hladinu v dcérskom jadre. Táto hladina sa s 25% pravdepodobnosťou deexcituje pomocou 280 keV gama prechodu. Pri 200 alfa rozpadoch sme v koincidencii registrovali 280 keV gama prechod, pričom účinnosť detektorov je 10%. Aký je koeficient vnútornej konverzie tohto prechodu?
7. Odhadnite kinetickú energiu atómového jadra pre nasledujúce prípady
  - a. Izotop ${}^{69}\text{Zn}$ emituje z izoméneho stavu ${}^{69m}\text{Zn}$ gama kvantum s energiou 439 keV.
  - b. Izotop ${}^{12}\text{C}$ emituje zo vzbudeného stavu 15.1 MeV gama kvantum.